

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสมาชิกกลุ่มเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

เพื่อวัดทัศนคติต่อกระบวนการบริหารและระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมตามโครงการพัฒนาประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้าน

.....
แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง “การนำโครงการพัฒนาประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้านไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา หมู่บ้านประมงทะเลจังหวัดพัทลุง” ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มเลี้ยงปลากะพง ฯ
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อโครงการ ฯ
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการ ฯ

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากสมาชิกกลุ่มเลี้ยงปลากะพงขาว ฯ ทุกท่านช่วยตอบแบบสอบถามนี้ ตามความเป็นจริงให้มากที่สุด เพื่อผลของการวิจัยจะได้มีความเที่ยงตรงอย่างแท้จริง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมของโครงการ ฯ ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ผลการตอบแบบสอบถามจะไม่กระทบต่อท่านแต่ประการใด หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

นาย เทพกร ณ สงขลา

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสมาชิกโครงการ ฯ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) หน้าข้อที่ท่านเป็นอยู่จริง หรือระบุตัวเลขหรือข้อความตามที่ท่านเป็นอยู่จริง

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง

2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี

3. สถานภาพสมรส ( ) โสด
( ) สมรส
( ) อื่น ๆ ระบุ.....

4. ระดับการศึกษา ( ) ไม่ได้รับการศึกษา
( ) ประถมศึกษา ปีที่.....
( ) มัธยมต้น ปีที่.....
( ) มัธยมปลาย ปีที่.....
( ) สูงกว่ามัธยม
( ) อื่น ๆ ระบุ.....

5. รายได้เฉลี่ยทั้งครอบครัวต่อเดือนโดยประมาณ.....บาท

6. ท่านเคยเป็นผู้นำ หรือกรรมการ หรือสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน กรรมการกลุ่มเกษตรกร อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือกลุ่มอื่น ๆ บ้างหรือไม่

( ) ไม่เคยเป็น

( ) เคยเป็น

ถ้าเคยเป็น ท่านเป็นอะไรบ้าง โปรดระบุ 1.....

2.....

7. สาเหตุที่ท่านเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

.....

.....

.....

8. ระยะเวลาที่ท่านเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ..... ปี

9. สถานภาพในกลุ่มเลี้ยงปลากะพงขาว ๆ ปัจจุบันท่านเป็น

- ( ) ประธานกลุ่ม
- ( ) รองประธานกลุ่ม
- ( ) ทรัพย์ญิก
- ( ) เลขานุการ
- ( ) สมาชิก
- ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกต่อโครงการ ฯ

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด โดยพิจารณาจากน้ำหนักของตัวเลข ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	เห็นด้วยระหว่าง	81 - 100 %
เห็นด้วย	หมายถึง	เห็นด้วยระหว่าง	61 - 80 %
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	เห็นด้วยระหว่าง	41 - 60 %
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	เห็นด้วยระหว่าง	21 - 40 %
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	เห็นด้วยระหว่าง	0 - 20 %

ลักษณะการบริหารโครงการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
10. วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเพาะ เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังดังต่อไปนี้ ที่ท่านเห็นด้วยหรือไม่ เพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจ ของชาวประมงพื้นบ้าน					
เพื่อให้สมาชิกมีความรู้และทักษะ ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ					
เพื่อปรับปรุงแหล่งประมงชายฝั่ง ให้มีความอุดมสมบูรณ์					
11. การจัดโครงสร้างกลุ่มดังต่อไปนี้ท่าน เห็นด้วยหรือไม่ กรรมการกลุ่มประกอบด้วย ประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน เหรัญญิก 1 คน เลขานุการ 1 คน และกรรมการอีก 1-3 คน					
12. วิธีการได้มาและคุณสมบัติของ ประธานกลุ่มดังต่อไปนี้ท่านเห็นด้วย หรือไม่					

ลักษณะการบริหาร โครงการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
การได้มาซึ่งประธานกลุ่มนั้น ให้สมาชิกกลุ่มจัดหาตนเอง โดยสมาชิกเสนอชื่อในที่ประชุม แล้วลงมติ					
ผู้ที่เป็นประธานกลุ่มต้องเป็น บุคคลที่เสียสละต่อส่วนรวม					
ผู้ที่เป็นประธานกลุ่มต้องทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้					
ผู้ที่เป็นประธานกลุ่มต้องมีความ ซื่อสัตย์					
ผู้ที่เป็นประธานกลุ่มต้องมีฐานะ มั่นคง					
13. วิธีการสื่อความหมายดังต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่					
ในการเรียกประชุมกลุ่มนั้น ให้เลขา ออกหนังสือเพื่อนัดหมายการประชุม					
ในการเรียกประชุมกลุ่มนั้น ทำได้ โดยแจ้งให้ทราบด้วยวาจา เนื่องจาก สมาชิกส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนใกล้ เคียงกัน					
เมื่อมีการนัดประชุมกันแล้ว ต้อง แจ้งให้เจ้าหน้าที่ของกรมประมงรับ ทราบด้วย เพื่อมาให้การแนะนำ หรือ เป็นที่ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ					
14. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับหน่วยงาน ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการดำเนินงาน ในการดำเนินงานของกลุ่มเลี้ยงปลา กะพง ฯ หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลควร เป็นหน่วยงานของกรมประมงเท่านั้น					

ลักษณะการบริหาร โครงการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
หน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่หน่วยงาน ของรัฐ ควรเข้ามาดูแลกลุ่มผู้เลี้ยงปลา กะพงขาว ฯ ด้วย					
15. แหล่งที่มาของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ใน การดำเนินงานโครงการ ฯ ดังต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อุปกรณ์การเลี้ยงปลา ส่วนหนึ่ง กรมประมงเป็นผู้จัดหาให้ และบางส่วน นั้นให้สมาชิกจัดหาเอง เช่น อาหารปลา ยาปฏิชีวนะ เสาหลัก เป็นต้น					
อุปกรณ์หรือเครื่องมือเกี่ยวกับการ บำรุงรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุง ควรให้ สมาชิกเป็นผู้จัดหาเอง					
16. แหล่งที่มาของงบประมาณที่ใช้ในการ ดำเนินงานโครงการ ฯ ดังต่อไปนี้ท่าน เห็นด้วยหรือไม่ งบประมาณที่สมาชิคนำมาซื้อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเลี้ยงปลา ให้ สมาชิกออกค่าใช้จ่ายเอง					
งบประมาณที่สมาชิคนำมาซื้อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเลี้ยงปลาควรใช้ เงินกองทุนของกลุ่ม โดยความเห็นชอบ ของคณะกรรมการกลุ่ม หรือมติของ ที่ประชุม					

ลักษณะการบริหาร โครงการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
งบประมาณที่สมาคมนำไปใช้เกี่ยวกับ การบำรุงรักษาซ่อมแซมอุปกรณ์ ต่างๆ ในการเลี้ยงปลานั้น ควรให้ สมาชิกออกเงินกันเอง					
งบประมาณที่สมาคมนำไปใช้เกี่ยวกับ การบำรุงรักษาซ่อมแซมอุปกรณ์ ต่าง ๆ ในการเลี้ยงปลานั้น ควรใช้เงิน จากกองทุนของกลุ่มได้					
ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มนั้น เช่น การเรียกประชุม การจัดที่ประชุม การประชุมตามพื้นที่ กรมประมงจะไม่ จ่ายเงินส่วนนี้ให้ แต่ให้เป็นหน้าที่ของ สมาชิกกลุ่มจัดหาตนเอง					
17. ระเบียบการเกี่ยวกับสมาชิก ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการ กำหนดคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของการ เป็นสมาชิกกลุ่ม ฯ					
ต้องเป็นครอบครัวที่มีรายได้น้อย					
ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เป้าหมาย					
ตามตำแหน่งทะเบียนบ้าน					
ครัวเรือนหนึ่งจะเป็นสมาชิกได้					
เพียงคนเดียว					
เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ และอายุไม่เกิน 60 ปี					

ลักษณะการบริหาร โครงการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ต้องเป็นผู้มีความประพฤติกี่สามารถ ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ โดยการรับรอง ของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน					
ต้องมีความรู้พื้นฐานด้านการประมง					
ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข และหลัก เกณฑ์ของคณะทำงานอย่างเคร่งครัด					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องตามข้อความที่ท่านเป็นอยู่จริง ว่าท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง ดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

มีส่วนร่วมมากที่สุด หมายถึง ท่านได้ปฏิบัติสม่ำเสมอไม่เคยขาดแม้แต่สักครั้งเดียว

มีส่วนร่วมมาก หมายถึง ท่านปฏิบัติสม่ำเสมอ แต่มีขาดอยู่บ้างในบางครั้ง

มีส่วนร่วมปานกลาง หมายถึง ท่านปฏิบัติบ้าง เว้นบ้าง แล้วแต่โอกาส หรือความเหมาะสม

มีส่วนร่วมน้อย หมายถึง ท่านปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ เพียงเล็กน้อยหรือน้อยครั้ง

มีส่วนร่วมน้อยที่สุด หมายถึง ท่านปฏิบัติในเรื่องนั้นครั้งเดียว แล้วไม่ได้ปฏิบัติอีกเลย หรือไม่เคยร่วมปฏิบัติเลย

ตัวอย่าง เช่น บางกิจกรรมมีจำนวนครั้งที่แน่นอน เช่น การประชุมกลุ่มที่จัดขึ้นอย่างเป็นทางการในหนึ่งปีมี 2 ครั้ง และถ้าหากท่านได้เข้าร่วมประชุมทั้ง 2 ครั้งจากทุก ๆ ปีที่ผ่านมา ก็ถือว่าท่านมีส่วนร่วมมากที่สุดสำหรับกิจกรรมการประชุมดังกล่าว และสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีจำนวนครั้งที่ไม่แน่นอนหรือที่มีขึ้นอย่างไม่เป็นทางการหรือเป็นกิจกรรมที่ท่านจะทำก็ได้หรือไม่ทำก็ได้ เช่น การร่วมปรึกษารื้อหรือกับเพื่อนสมาชิกอย่างไม่เป็นทางการ การบริจาควัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมลักษณะเช่นนี้ ท่านใช้ดุลยพินิจของท่านเองว่า ท่านมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด

กิจกรรมของกลุ่มเลี้ยงปลากระพงขาว ฯ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18. ร่วมคิด (กระบวนการริเริ่ม) ท่านมีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือกับ เพื่อนบ้านในการจัดตั้งกลุ่มเลี้ยงปลากระพง ฯ มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบการ หรือกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ ของกลุ่มมากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยเผยแพร่แนว คิดหรือประโยชน์ของการจัดกลุ่มเลี้ยง ปลากระพง ฯ ให้เพื่อนบ้านได้รับทราบ เพื่อ ชักชวนเข้ามาเป็นสมาชิก มากน้อยเพียงใด					

กิจกรรมของกลุ่มเลี้ยงปลากระพงขาว ฯ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อจัดตั้งกลุ่มเลี้ยงปลากระพง ฯ มากน้อยเพียงใด					
19. ร่วมตัดสินใจ (กระบวนการวางแผน) ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวันประชุมกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาข้อบังคับต่าง ๆ ของกลุ่มมากน้อยเพียงใด					
ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อฟังคำชี้แจงต่าง ๆ จากคณะกรรมการ จากสมาชิก หรือเจ้าหน้าที่ของกรมประมง มากน้อยเพียงใด					
ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มมากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มมากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการออกเสียงเพื่อกำหนดจำนวนสมาชิกหรือการรับสมาชิกเพิ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการใช้เงิน (เบิก จ่าย ยืม คืน แบ่งปันผลกำไร) กองทุน มากน้อยเพียงใด					
20. ร่วมปฏิบัติ ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมมากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมประมงเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					

กิจกรรมของกลุ่มเลี้ยงปลากระพงขาว ฯ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านช่วยประสานงานกับสมาชิกในกลุ่มของท่านเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านได้กู้ยืมเงินกองทุนของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านช่วยตั้งเงินของท่านเข้ากองทุน มากน้อยเพียงใด					
วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเลี้ยงปลา ท่านจัดหาด้วยตัวของท่านเอง มากน้อยเพียงใด					
ท่านกู้ยืมเงินกองทุน เพื่อนำไปใช้ จ่ายเกี่ยวกับการเลี้ยงปลา มากน้อยเพียงใด					
ท่านร่วมปรึกษาหารือ อย่างไม่เป็น ทางการ หรือแบบเป็นกันเองกับเพื่อน สมาชิกในกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาในการดำ เนินงานของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการหาตลาด เพื่อ ให้เพื่อนสมาชิกส่งปลากระพงไปขาย มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน เพื่อ นำไปใช้ในางานส่วนรวมของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาควัสดุ อุปกรณ์ หรือสิ่งของต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ใน งานส่วนรวมของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการสละแรงงาน ต่อ กิจกรรมส่วนรวมของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					

กิจกรรมของกลุ่มเลี้ยงปลากระพงขาว ฯ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
21. ร่วมติดตามและประเมินผล					
ท่านติดตามการเบิกจ่าย และยอดเงินของ กองทุนของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านติดตามการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ การของกลุ่ม มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลกำไรหรือ ดอกเบี้ยที่เกิดจากกองทุน มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาการ ดำเนินงานของกลุ่มตลอดจนแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงานให้แก่เพื่อนสมาชิก หรือในที่ ประชุม มากน้อยเพียงใด					
ท่านมีส่วนร่วมในการสรุปผลการ ดำเนินงานของกลุ่มมากน้อยเพียงใด					

โครงการพัฒนาประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้าน

หลักการและเหตุผล

ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อนุมัติให้กรมประมง ดำเนินงานโครงการประมงหมู่บ้านในภาคใต้ ในเขตชนบทพื้นที่ยากจน (2526 - 2529) และโครงการพัฒนาประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้าน (2528 - 2529) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการประมง พัฒนาความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการยกระดับความเป็นอยู่ และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนริมฝั่งทะเลในเขตชนบทยากจนภาคใต้ 5 จังหวัดคือ นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี พัทลุง และสตูล

การดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งสองโครงการต่างก็มีกิจกรรมที่แตกต่างกันไป แต่ก็มีจุดประสงค์ร่วมกันในการพัฒนาชนบทยากจน เพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงชายฝั่งทะเลพื้นบ้านให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น กรมประมงพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรจัดรวบรวมเป็นโครงการเดียวกัน คือ โครงการพัฒนาประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้าน (2530 - 2534) เป็นการพัฒนาหมู่บ้านประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้าน โดยจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน การพัฒนาอาชีพและการจัดตั้งเงินกองทุน เพื่อพัฒนาการประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้าน ตลอดจนการรวมกลุ่มชาวประมงหรือจัดตั้งสหกรณ์ประมง โดยมุ่งเน้นพัฒนาในด้านการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การจัดการประมงชายฝั่ง การแปรรูปสัตว์น้ำและการโภชนาการ ตลอดจนการฝึกอบรมและการรวมกลุ่มของราษฎร โครงการนี้ทำให้เกิดผลดีแก่ประชาชนริมฝั่งทะเล สามารถดำเนินกิจกรรมประมงและกิจการต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงได้รับการบรรจุให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535 - 2539) ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์ระยะสั้น

- 1.1 ยกกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงชายฝั่งพื้นบ้านให้ดียิ่งขึ้น
- 1.2 พัฒนาแหล่งประมงชายฝั่งให้มีความอุดมสมบูรณ์
- 1.3 ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในด้านการประมง

- 1.4 เพื่อพัฒนาพื้นที่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย ให้เหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง
- 1.5 เพื่อให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการเพาะเลี้ยงและการแปรรูปสัตว์น้ำ
- 1.6 เพื่อให้มีการกระจายรายได้และแรงงานสู่ชนบท

2. วัตถุประสงค์ระยะยาว

- 2.1 ดำเนินการจัดการทรัพยากรและการประมงชายฝั่งให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่
- 2.2 ลดปัญหาขัดแย้งระหว่างการประมงชายฝั่งพื้นบ้านและการประมงพาณิชย์
- 2.3 ลดการเคลื่อนย้ายแรงงานในหมู่บ้านชายฝั่งไปยังแหล่งอื่น ๆ ที่มีความเจริญกว่า

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1. กองวิศวกรรมประมง
2. กองเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
3. กองประมงทะเล
4. กองพัฒนาอุตสาหกรรม
5. กองนโยบายและแผนงานประมง
6. สำนักงานประมงจังหวัด

การดำเนินงาน

กรมประมงได้กำหนดกิจกรรมการดำเนินงาน 4 กิจกรรม คือ

1. กิจกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
  - 1.1 การเลี้ยงปลาในกระชัง
  - 1.2 การเลี้ยงกุ้งในคอก
  - 1.3 การเพิ่มมูลค่าสัตว์น้ำ
  - 1.4 การเลี้ยงหอย
2. กิจกรรมการจัดการประมงชายฝั่ง
  - 2.1 การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ
    - 2.1.1 ทำเทียบเรือขนาดเล็ก
    - 2.1.2 เชื้อนกันคลื่น
    - 2.1.3 โรงซ่อมและเก็บเครื่องมือประมง

- 2.1.4 โรงแปรรูปสัตว์น้ำ
- 2.1.5 ดึงเก็บน้ำฝน
- 2.1.6 กว้านดึงเรือ
- 2.2 การพัฒนาแหล่งประมงชายฝั่ง
  - 2.2.1 การสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล
  - 2.2.2 ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำที่มีขนาดพอเหมาะลงในบริเวณที่เหมาะสม
- 2.3 การสาธิตส่งเสริมและการจัดหาเครื่องมือประมง
- 3. กิจกรรมการแปรรูปสัตว์น้ำ
  - 3.1 การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อการโภชนาการและการบริโภค
  - 3.2 การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อการจำหน่าย
- 4. การฝึกอบรมและการรวมกลุ่ม
  - 4.1 จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโครงการ ปีละ 2 ครั้ง
  - 4.2 สัมมนาคณะทำงานและเจ้าหน้าที่ ปีละ 1 ครั้ง
  - 4.3 การฝึกอบรมและการรวมกลุ่มของสมาชิกในกิจกรรมต่าง ๆ
  - 4.4 การให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์สัตว์น้ำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ และการโภชนาการแก่นักเรียน

รายละเอียดของกิจกรรมของโครงการ

1. กิจกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เป็นกำลังผลิตที่สำคัญยิ่งของประเทศที่สามารถทดแทนการสูญเสียกำลังผลิต อันเนื่องมาจากการจำกัดเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประมงทางทะเล ผนวกกับภาวะเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมงทะเลที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรเกินกำลังผลิต ปัญหาด้านน้ำมันเชื้อเพลิง สภาพแวดล้อมเป็นพิษประกอบกับวิทยาการด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จึงทำให้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว และยังมีแนวโน้มที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากยังมีแหล่งน้ำที่เหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งของประเทศไทยอีกมากมาย ซึ่งยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ อีกประการหนึ่งสัตว์น้ำกร่อยบางประเภทมีราคาค่อนข้างสูงและเป็นที่

ต้องการของตลาดมาก กิจกรรมการเพาะเลี้ยงชายฝั่งจึงมีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคม ในแง่การช่วยเหลือประชากรให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 ยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงชายฝั่งพื้นบ้านให้ดียิ่งขึ้น
- 1.2.2 พัฒนาแหล่งประมงชายฝั่งให้มีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 1.2.3 ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
- 1.2.4 เพื่อพัฒนาพื้นที่เหมาะสมในเขตพื้นที่เป้าหมายสำหรับการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง
- 1.2.5 เพื่อให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 1.2.6 เพื่อให้มีการกระจายรายได้และแรงงานสู่ชนบท

1.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.3.1 หลักเกณฑ์การคัดเลือกสถานที่

- ก. เป็นหมู่บ้านประมงขนาดเล็กที่มีน้ำทะเลขึ้นถึงและมีแหล่งน้ำสามารถเพาะเลี้ยงได้
- ข. แหล่งน้ำควรอยู่ใกล้หมู่บ้านและไม่มีมลพิษและเป็นสถานที่ที่หาอาหารได้ง่าย
- ค. ลักษณะหมู่บ้านควรเป็นกลุ่มและราษฎรแสดงออกถึงความร่วมมือกับรัฐ

1.3.2 หลักเกณฑ์การคัดเลือกสมาชิกโครงการ

ก. กรมประมงร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านทำการเลือกสมาชิกจากหมู่บ้าน ๗ ละ 20 ครีวเรือน และสมาชิกอีก 5 คน จะเลือกตัวแทนมา 1 คน เป็นกรรมการผู้เลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งในกระชัง

ข. ในกรณีหมู่บ้านเป้าหมายนั้น จำนวนประชาชนที่สนใจจะมารวมกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งน้อยกว่าที่กำหนดไว้คือ 20 ครีวเรือน หรือในกรณีที่พื้นที่ในหมู่บ้านเป้าหมายนั้นไม่มีสมาชิกครบตามที่กำหนด กรมประมงจะนำส่วนที่เหลือจากหมู่บ้านเหล่านั้นไปเพิ่มให้แก่หมู่บ้านที่ประชาชนสนใจมากเกินเป้าหมายและมีพื้นที่เพียงพอเพิ่มเติมได้

ค. ประชาชนที่สนใจสมัครเป็นสมาชิกต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- ต้องเป็นครอบครัวที่มีรายได้น้อย
- ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เป้าหมาย
- ครีวเรือนหนึ่งต้องเป็นสมาชิกได้เพียงคนเดียว
- เป็นผู้มีความรู้ความประพฤติดี สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ โดยได้รับการ

รับรองของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

- เป็นผู้บรรลุนิติภาวะและอายุไม่เกิน 60 ปี
- ต้องมีความรู้พื้นฐานด้านการประมง

- ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการอย่างเคร่งครัด
- ง. การสิ้นสุดการเป็นสมาชิกของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ
  - ลาออก
  - ตาย
  - เป็นผู้ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ให้ไว้กับโครงการ
- จ. หลักในการตัดสินใจคัดเลือกบุคคลเป็นสมาชิก
  - มีคุณสมบัติที่กำหนดไว้ข้างต้น
  - พิจารณาครอบครัวที่ยากจนก่อนกรณีที่มีผู้สมัครเกินเป้าหมาย
  - ต้องเป็นผู้มีความพร้อมในการทำงานตามโครงการ
  - เป็นผู้ผ่านการพิจารณาจากประธานคณะกรรมการสภาตำบลหรือประธานคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

กรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

2. กิจกรรมการจัดการประมงชายฝั่ง

2.1 การจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ

2.1.1 หลักการและเหตุผล

การยกระดับมาตรฐานการครองชีพทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงพื้นบ้านให้สูงขึ้นนั้นจะต้องดำเนินการทั้งในเรื่องการพัฒนาแหล่งทำการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีพและการประกอบอาชีพ เนื่องจากหมู่บ้านประมง โดยเฉพาะเขตเกษตรล้าหลังภาคใต้อยู่ห่างไกลชุมชน การพัฒนาของรัฐเท่าที่ผ่านมายังมีน้อยหรือเข้าไม่ถึง ดังนั้นสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น สะพานท่าเทียบเรือขนาดเล็ก โรงซ่อมและเก็บเครื่องมือประมง โรงเรือนแปรรูปสัตว์น้ำ ถังเก็บน้ำฝน ฯลฯ ยังขาดแคลนอยู่มาก ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวประมงพื้นบ้านมีความยากลำบากมาก และขาดแคลนการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามความต้องการของชาวประมง ส่วนใหญ่จะทำให้สามารถลดช่องว่างสังคมเมืองและสังคมชนบทที่ห่างไกลความสะดวกสบายในการประกอบอาชีพและการมีรายได้สูงขึ้น จะทำให้มาตรฐานการดำรงชีพของชาวประมงพื้นบ้านโดยรวมสูงขึ้นด้วย

2.1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการประมงและการดำรงชีพของชาวประมง

2.1.3 เป้าหมาย

1. จัดสร้างสะพานทำเทียบเรือขนาดเล็ก
2. จัดสร้างเขื่อนกันคลื่น
3. จัดสร้างโรงซ่อมและเก็บเครื่องมือ
4. จัดสร้างโรงเรือนแปรรูปสัตว์น้ำ
5. จัดสร้างถังเก็บน้ำฝน

2.1.4 ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

1. สำรวจพื้นที่เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ นำมาเขียนแบบแปลนสิ่งก่อสร้าง
2. ดำเนินการขออนุญาตเพื่อจัดสร้างหรือโอน หรือขอกกรรมสิทธิ์ที่ดิน
3. เปิดประมูลและดำเนินการก่อสร้าง
4. มอบสิ่งของให้คณะกรรมการของกลุ่มประมง ซึ่งต่อไปจะค่อย ๆ เปลี่ยน

สภาพเป็นกลุ่มเกษตรกรทำการประมงหรือสหกรณ์ประมง หรือคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ดูแลบำรุงรักษาบริหารให้เกิดประโยชน์

2.1.5 หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ

1. ทำเทียบเรือขนาดเล็ก ต้องมีลักษณะดังนี้
  - ก. ระดับน้ำเพียงพอที่จะนำเรือเข้ามาจอดทำเทียบเรือได้
  - ข. สถานที่ก่อสร้างต้องสามารถเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะหรือมีทางคมนาคม

สะดวก

- ค. ไม่กีดขวางทางสัญจรทางน้ำ
- ง. ต้องเป็นที่ที่ไม่มีคลื่นลมจัดจนทำให้เกิดความเสียหายได้ง่าย
- จ. มีเรือประมงหรือเรือชนิดอื่นเข้ามาใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่า 30 ลำ
2. โรงซ่อมและเก็บเครื่องมือประมง ต้องมีลักษณะดังนี้
  - ก. ไม่มีสถานที่ที่ใช้เป็นศูนย์รวมของชาวประมงเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน
  - ข. ไม่มีสถานที่ซ่อมเครื่องมือประมงเป็นส่วนรวม
  - ค. ต้องมีที่ดินสำหรับก่อสร้างไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตร
3. โรงเรือนแปรรูปสัตว์น้ำ ต้องมีลักษณะดังนี้
  - ก. มีกลุ่มแม่บ้านหรือเกษตรกรผู้สนใจ เข้าร่วมกิจกรรมมากพอสมควร
  - ข. ตั้งอยู่ในสภาพที่เหมาะสมเดินทางไปมาสะดวก เป็นบริเวณที่ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้
  - ค. ต้องมีที่ดินสำหรับก่อสร้างไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตร

4. ถังเก็บน้ำฝน ต้องมีลักษณะดังนี้

- ก. ชาติแคลนน้ำจัดที่ใช้บริโภคและอุปโภค
- ข. มีพื้นที่รองรับน้ำฝน
- ค. ต้องมีที่ดินสำหรับก่อสร้างไม่น้อยกว่า 30 ตารางเมตร
- ง. เป็นบริเวณที่ราษฎรทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

2.1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดการแข่งขันในการรับซื้อสัตว์น้ำเพิ่มสูงขึ้น
2. ชาวประมงในหมู่บ้านและบริเวณใกล้เคียงได้รับความสะดวกและรวดเร็วในการนำสัตว์น้ำเข้ามาจำหน่ายและสะดวกในการนำปัจจัยที่สำคัญในการออกไปทำการประมง
3. ชาวประมงได้รับความสะดวกในการบำรุงรักษาและยืดอายุการใช้งานของเครื่องมือทำการประมง
4. ลดค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพและดำรงชีพ
5. เก็บรักษาคุณภาพสัตว์น้ำและอาหารเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์น้ำ
6. เศรษฐกิจของชาวประมงดีขึ้น

2.2 การพัฒนาแหล่งประมง

2.2.1 หลักการและเหตุผล

บริเวณชายฝั่งซึ่งเป็นแหล่งทำการประมงของชาวประมงพื้นบ้านอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม ทั้งนี้เนื่องจากการจับสัตว์น้ำมากเกินไปจนเกินศักยภาพของการผลิตของสัตว์น้ำ การจับสัตว์น้ำขึ้นมาใช้ประโยชน์ก่อนถึงเวลาอันสมควร การจับพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำขึ้นมาใช้ประโยชน์ สภาพแวดล้อมทางทะเลไม่เอื้ออำนวยต่อการวางไข่ เลี้ยงตัวของสัตว์น้ำวัยอ่อน และที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ ทำให้ชาวประมงพื้นบ้าน ซึ่งเป็นสังคมส่วนใหญ่ของชาวประมงอยู่ในฐานะบางส่วนของชาวประมงพื้นบ้านจำต้องเลิกจากอาชีพนี้ และส่วนที่เหลือยื้ออาชีพนี้ต่อไปอีกต้องออกไปทำการประมงไกลมากยิ่งขึ้น ทำให้ต้นทุนในการออกทำการประมงสูงขึ้น เสี่ยงภัย และเกิดการขัดแย้งกับการประมงพาณิชย์ ซึ่งชาวประมงพื้นบ้านเสียเปรียบตลอดมา ถ้ายังปล่อยให้สภาวะการประมงยังคงดำเนินไปโดยไม่ทำการแก้ไขอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วก็จะเกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการประมง เศรษฐกิจและสังคมและความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นการพัฒนาแหล่งประมงชายฝั่งโดยการจัดสร้างแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำและการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำขนาดที่พอเหมาะลงในบริเวณแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จะช่วยเพิ่ม ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำบริเวณ

ชายฝั่ง เพิ่มรายได้ ลดปัญหาขัดแย้งกับประมงพาณิชย์ และลดการทำงานให้ต่ำกว่าระดับของชาวประมงพื้นบ้าน

2.2.2 วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแหล่งประมงชายฝั่งให้มีความอุดมสมบูรณ์และเพิ่มการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่งมิให้เสื่อมโทรม

2.2.3 เป้าหมาย

สร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเลหรือมีนนิเวศน์บริเวณหน้าหมู่บ้านชาวประมงและปล่อยพันธุ์สัตว์ลงสู่มีนนิเวศน์ซึ่งต่อไปจะเข้าสู่แหล่งน้ำที่เป็นแหล่งทำการประมง

2.2.4 ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

1. สร้างแหล่งอาศัยสัตว์น้ำทะเลหรือมีนนิเวศน์

ก. สำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับความลึกของน้ำ ความชุ่มชื้นของน้ำทะเล ลักษณะพื้นที่ท้องทะเล ชนิดของสัตว์น้ำ เครื่องมือทำการประมงและความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำบริเวณที่จะดำเนินการจัดสร้างมีนนิเวศน์ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและความต้องการของชาวประมงในพื้นที่เป้าหมาย

ข. กำหนดขอบเขตและพื้นที่ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านหรือตัวแทนและดำเนินการขออนุญาตและขอความร่วมมือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประกาศให้ชาวประมงทราบถึงอาณาบริเวณที่มีวัตถุประสงค์ได้น้ำอยู่

ค. ควบคุมดูแลการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบที่กำหนด

ง. จัดทำแบบแปลนเพื่อประมูลและดำเนินการก่อสร้าง

จ. ติดตามและประเมินผล

2. การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำที่มีขนาดพอเหมาะลงในบริเวณที่เหมาะสม

ก. สำรวจแหล่งและบริเวณที่สัตว์น้ำวัยอ่อน เช่น กุ้งแชบ๊วย ปลากุลเลา ประกะระบอก ปลาตุกทะเล ฯลฯ เข้ามาเลี้ยงตัว

ข. ติดต่อและขอความร่วมมือในการรวบรวมสัตว์น้ำวัยอ่อนที่ยังมีชีวิตอยู่และมีปริมาณมากพอ จากแหล่งต่าง ๆ เช่น นากุ้ง หรือสถานีประมง ฯ

ค. พักสัตว์น้ำในกระชังและติดเครื่องหมาย (ในกรณีที่สามารถติดเครื่องหมายได้เพื่อติดตามและประเมินผล)

ง. ค่อย ๆ ปรับสภาวะแวดล้อมสัตว์น้ำที่พักไว้ในกระชังให้อยู่ในสภาวะเดียวกับ สภาวะแวดล้อมที่จะนำไปปล่อย

จ. ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำลงสู่บริเวณที่คาดว่าเมื่ออัตราการตายโดยการประมงและอัตราการตายโดยธรรมชาติของสัตว์น้ำวัยอ่อนน้อยที่สุด

ฉ. ติดตามและประเมินผล

2.2.5 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถรักษาไว้ซึ่งบริเวณที่เป็นแหล่งเลี้ยงตัวของสัตว์น้ำวัยอ่อนประมาณไม่ต่ำกว่า 24 ตารางกิโลเมตร ทำให้ประชากรรุ่นใหม่ของสัตว์น้ำที่จะเข้าสู่แหล่งทำการประมงมีมากขึ้น คาดว่าจะทำให้ชาวประมงในพื้นที่เป้าหมาย จะมีอัตราการจับของสัตว์น้ำชนิดที่มีคุณค่าทาง เศรษฐกิจ เช่น ปลาเกะเลา ปลากะบอก ปูม้า อยู่ในอัตราที่สูงขึ้น

2. เป็นแหล่งทำการประมงชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้สามารถลดต้นทุนในการประกอบกิจการของชาวประมง ลดปัญหาการขัดแย้งกับประมงพาณิชย์ ลดการทำงานที่ต่ำกว่าระดับของชาวประมงพื้นบ้าน

3. สามารถคลี่คลายปัญหาการลงแรงงานทำประมงด้วยเครื่องมือชนิดหนึ่งชนิดใด มากจนเกินควรทำให้ภาวะทรัพยากรสัตว์น้ำโดยรวมฟื้นตัว

4. ทำให้สัตว์น้ำบางชนิด เช่น ปลาหน้าดิน ที่อาศัยอยู่ตามกองหินใต้น้ำและปลาค้าง น้ำบางชนิดซึ่งอดีตชาวประมงพื้นบ้านไม่ค่อยได้ใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำประเภทนี้มากนัก ได้ มีโอกาสใช้ประโยชน์ได้อีก

5. ช่วยลดภาวะและทำให้การบริหารจัดการประมงชายฝั่งของรัฐบาลดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การสาธิตและส่งเสริมเครื่องมือทำการประมงชายฝั่ง

2.3.1 หลักการและเหตุผล

เครื่องมือทำการประมงชายฝั่งที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนั้น อาศัยการใช้งานค่อนข้างสั้น ทั้งนี้เนื่องจากชาวประมงขาดการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องมือทำการประมง การใช้เครื่องมือทำการประมงยังไม่เหมาะสมกับชนิดของสัตว์น้ำ

1. เลือกเครื่องมือชนิดที่ชาวประมงทำอยู่แล้วตามฤดูกาล

2. ส่งเสริมเครื่องมือเพื่อจับสัตว์น้ำที่อยู่ในบริเวณนั้น ด้วยชนิดที่ไม่ทำลายทรัพยากร

และเก็บเครื่องมือที่ไม่เคยใช้มาก่อน สภาพพื้นที่ท้องทะเลและสภาพแวดล้อมทางทะเล เป็นต้น นอกจากนี้สัตว์น้ำบริเวณหินกองได้พื้นน้ำธรรมชาติ และบริเวณที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งที่จัดสร้างขึ้นใหม่ในบางบริเวณยังไม่ได้นำขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังนั้นการสาธิตเครื่องมือทำการประมงชายฝั่งชนิดที่ไม่ทำลายพันธุ์สัตว์น้ำ ต้นทุนต่ำ สะดวกในการทำการประมง มีอายุการใช้งานได้นาน และเหมาะสมกับสภาพแหล่งน้ำที่ทำการประมง จะสามารถลดต้นทุนการทำการประมงชายฝั่ง และยังสามารถนำเอาทรัพยากรสัตว์น้ำที่ยังใช้ประโยชน์เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชาวประมง นอกจากนี้ยังเป็นการปรับเปลี่ยนเครื่องมือทำการประมงเพื่อไม่ให้จับสัตว์น้ำชนิดหนึ่งชนิดใดมากเกินไปจนเกินควร และยังสามารถบรรเทาปัญหาการจับพ่อแม่พันธุ์ขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้อีกทางหนึ่ง

2.3.2 วัตถุประสงค์

เพื่อยกระดับฐานะและสังคมของชาวประมงพื้นบ้านให้สูงขึ้น

2.3.3 เป้าหมาย

ลดค่าใช้จ่ายในการลงทุนการทำประมงชายฝั่งลงประมาณ 20% ของต้นทุนผันแปรในการทำการประมงชายฝั่ง

2.3.4 ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

1. สำรวจชนิด แหล่ง ฤดูกาลทำการประมง อายุการใช้งาน การลงทุน ปัญหาและอุปสรรคของเครื่องมือทำการประมงชายฝั่งที่ใช้กันอยู่ในหมู่บ้าน
2. สำรวจชนิดของสัตว์น้ำที่นำขึ้นมาใช้ประโยชน์เป็นรายได้หลักของชาวประมงและสัตว์น้ำชนิดอื่นที่ยังมีได้นำมาใช้ประโยชน์
3. นำเครื่องมือทำการประมงชนิดใหม่ที่ไม่นทำลายพันธุ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ มีอายุการใช้งานนานและสะดวกในการทำการประมงและสามารถแก้ไขปัญหบางอย่างของเครื่องมือชนิดเดิม ได้มาสาธิตให้ชาวประมงทราบโดยทั่วกัน
4. ถ้าไม่มีเครื่องมือทำการประมงชนิดที่เหมาะสมในการจับสัตว์น้ำ ก็จะหาทางส่งเสริมเพื่อให้ชาวประมงรู้จักยึดอายุการใช้เครื่องมือทำการประมงชนิดที่ใช้อยู่เดิมให้นานออกไปเท่าที่จะทำได้ เช่น การซ่อม การกลับเนื้ออวน วิธีการเก็บรักษาเครื่องมือทำการประมงเมื่อสิ้นสุดฤดูกาลทำประมง เป็นต้น

5. ส่งเสริมให้ชาวประมงนำเครื่องมือที่ไม่สามารถออกทำการประมงได้แล้วหรือมีประสิทธิภาพในการทำการประมงต่ำ นำมาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงบางส่วนเพื่อไปใช้จับสัตว์น้ำชนิดอื่น เช่น นำอวนจมปูที่มีประสิทธิภาพในการใช้ทำการประมงต่ำไปทำการประมงอวนจมหลังหิน ซึ่งจับสัตว์น้ำบริเวณหินกองได้น้ำ เป็นต้น

6. คัดเลือกสมาชิกเพื่อมาทำการฝึกการประกอบอวน หรือประกอบเครื่องมือประมง โดยทางโครงการจัดหาวัสดุ

7. ให้เครื่องมือที่ประกอบสำเร็จแก่สมาชิกนำไปใช้ทำการประมง

8. ให้สมาชิกที่นำเครื่องมือไปใช้ ชำระเงินคืนกับคณะกรรมการกองทุนประมงเป็นงวด ๆ เพื่อให้สมาชิกเดิมหรือสมาชิกใหม่ นำไปใช้ดำเนินในกิจกรรมกองทุนเพื่อจัดหาเครื่องมือทำการประมงชายฝั่งต่อไป

2.3.5 หลักเกณฑ์การคัดเลือกหมู่บ้าน

1. มีทรัพยากรที่เหมาะสมกับเครื่องมือที่แนะนำเข้าไปใหม่
2. ขาดความรู้ด้านการบำรุงรักษาเครื่องมือทำการประมง
3. ขาดเครื่องมือในการประกอบอาชีพ
4. มีชาวประมงไม่น้อยกว่า 20 คริวเดือน

2.3.6 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ต้นทุนในการทำการประมงชายฝั่งลดลง
2. รายได้ของประมงพื้นบ้านเพิ่มสูงขึ้น
3. ลดปัญหาการทำงานต่ำกว่าระดับของชาวประมงพื้นบ้านได้
4. ช่วยบรรเทาปัญหาในการลงแรงทำการประมงเพื่อจับสัตว์น้ำอย่างหนึ่งที่มาจนเกินควรลงไปได้ส่วนหนึ่ง
5. ช่วยลดภาระหนี้สินที่ชาวประมงมีต่อพ่อค้าคนกลาง
6. ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของชาวประมง โดยมีงบประมาณสนับสนุนเป็นแรงจูงใจให้กลุ่มชาวประมง เพื่อทำให้เกิดประโยชน์แก่กลุ่ม ๆ ต่อไป แล้วเข้าใจเจ้าหน้าที่ดียิ่งขึ้น

3. กิจกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ

3.1 การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อโภชนาการและบริโภค

3.1.1 หลักการและเหตุผล

สัตว์น้ำเป็นอาหารโปรตีนที่มีราคาถูกเหมาะแก่การบริโภคและถูกหลักโภชนาการแก่ราษฎรในท้องที่ที่ห่างไกลยังขาดความรู้ในด้านหลักโภชนาการอาหารจากสัตว์น้ำ ซึ่งทำให้ด้อยในคุณค่าอาหารและการแปรรูปสัตว์น้ำในครัวเรือนมักจะทำด้วยความเคยชินไม่คำนึงถึงคุณค่าทางอาหารที่จะได้รับ ดังนั้นการให้ความรู้แก่แม่บ้านชาวประมงให้เห็นความสำคัญของสัตว์น้ำ ประโยชน์และคุณค่าทางอาหารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำความรู้เหล่านี้ไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

3.1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกษตรกรแม่บ้านรู้จักนำสัตว์น้ำมาแปรรูป การถนอมอาหารและโภชนาการ

2. เพื่อปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์สำหรับใช้บริโภคในครัวเรือน

3. เพื่อให้เกษตรกรได้รับอาหารที่มีคุณค่าและถูกสุขลักษณะ

3.1.3 เป้าหมาย

โดยมีการอบรมราษฎรหมู่บ้านละ 30 คน

3.1.4 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. สำรวจพื้นที่ ปริมาณ ชนิดปลาและการใช้ประโยชน์สัตว์น้ำที่มีในหมู่บ้าน นิสัยการบริโภคและวิธีการแปรรูปสัตว์น้ำของเกษตรกรในครัวเรือน

2. ร่างหลักสูตรการแปรรูปสัตว์น้ำของเกษตรกรในครัวเรือน ตลอดจนการโภชนาการให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม

3. รวมกลุ่มแม่บ้านที่สนใจครั้งละ 30 คน เพื่ออบรมและสาธิตวิธีการแปรรูปสัตว์น้ำที่ถูกสุขลักษณะและถูกหลักโภชนาการ

4. การอบรมและสาธิตอาศัยวัสดุประมงพื้นบ้านเป็นหลัก เช่น การทำกะปิ น้ำปลา เป็นต้น

5. ส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครัวเรือนนำสัตว์น้ำที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่นำมาแปรรูปเพื่อเก็บไว้บริโภคในครัวเรือน รวมทั้งปรับปรุงวิธีการบริโภคสัตว์น้ำที่เกษตรกรทำอยู่เดิมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6. ติดตามประเมินผล
7. การเข้าอบรมหมู่บ้านละ 2 ครั้ง ๆ ละ 2 วัน

3.1.5 หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกสถานที่

ควรเป็นพื้นที่มีผลผลิตพันธุ์สัตว์น้ำจากแหล่งประมงพอเพียงพอต่อการบริโภคหรือมีปริมาณพอแปรรูปสัตว์น้ำบริโภคในครัวเรือน

3.1.6 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรกลุ่มแม่บ้านจะเข้าใจหลักการถนอมอาหาร การแปรรูปและการโภชนาการรวมทั้งบริโภคอาหารที่แปรรูปอย่างถูกต้องลักษณะและถูกหลักวิธีการ

3.2 การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อการจำหน่าย

3.2.1 หลักการและเหตุผล

การใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำแบ่งออกได้หลายลักษณะคือ การบริโภคสด การถนอมหรือแปรรูปไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือน การจำหน่ายสัตว์น้ำสด หรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ สัตว์น้ำเป็นโปรตีนที่เน่าเสียได้ง่ายคุณภาพของสัตว์น้ำหลังจากแหล่งทำการประมง ถ้าเก็บรักษาไม่ถูกต้อง ตามวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้วทำให้มีความสดลดลง ยิ่งด้อยในคุณค่าอาหารและราคา ดังนั้น แนวทางหนึ่งที่จะเพิ่มพูนมูลค่าสัตว์น้ำทำได้โดยแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ เพื่อจำหน่าย

3.2.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกษตรกรรู้จักนำสัตว์น้ำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับจำหน่าย
2. เพื่อให้เกษตรกรรู้จักปรับปรุงคุณภาพสินค้าที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นที่ยอมรับของตลาด เพื่อให้เกษตรกรรู้จักควบคุมผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ

3.2.3 เป้าหมาย

ดำเนินการหนึ่งหมู่บ้านต่อหนึ่งปี และต่อเนื่องจากปีแรกอีกหมู่บ้านหนึ่ง

3.2.4 ขั้นตอนของการปฏิบัติงาน

1. สำรวจพื้นที่ ปริมาณและชนิดของสัตว์น้ำมาใช้ประโยชน์ และยังไม่ได้ใช้ประโยชน์และวิธีการแปรรูปสัตว์น้ำ
2. สร้างโรงเรียนแปรรูปสัตว์น้ำ

3. รวมกลุ่มเกษตรกรที่ต้องการแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อจำหน่าย จาก 20 ครัวเรือน ๆ ละ

1 ราย

4. สาธิตอบรมเชิงปฏิบัติการให้เกษตรกรรู้จักทำเครื่องมือที่ใช้ในการแปรรูป เช่น ตู้รมควัน ตู้อบแห้งพลังแสงอาทิตย์ แผงตากปลา

5. สาธิตและฝึกอบรมให้เกษตรกรรู้จักการแปรรูปสัตว์น้ำ และควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้น ซึ่งชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นเพื่อจำหน่ายนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่วัตถุดิบ และความต้องการของเกษตรกร

6. เจ้าหน้าที่ควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอทุกขั้นตอนของการผลิต

7. อบรมเชิงปฏิบัติการในการทำเครื่องมือและอบรมเชิงปฏิบัติการ ในการทำผลิตภัณฑ์ 3 ครั้ง ครั้งละประมาณ 5 วัน

8. ติดตามและประเมินผล

3.2.5 หลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่

พื้นที่ที่มีทรัพยากรสัตว์น้ำมากพอสมควรที่เกษตรกรจะนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์

3.2.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการแปรรูปสินค้าสัตว์น้ำเพื่อจำหน่าย
2. เป็นการเพิ่มมูลค่าของสัตว์น้ำให้มีการใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น

4. กิจกรรมการฝึกอบรมและการรวมกลุ่ม

4.1 หลักการและเหตุผล

เนื่องจากโครงการพัฒนาประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้าน จัดเป็นโครงการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ เริ่มด้วยการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ ปรับปรุงวิธีการประมง การแปรรูปสัตว์น้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำ การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพการประมง สร้างศูนย์รวมการพัฒนาหมู่บ้าน การจัดการเงินทุนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนรู้จักพัฒนาตนเองและยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการรวมกลุ่ม และการจัดอบรมสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้สมาชิกเข้าใจหลักการ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการ

ดำเนินงาน ต้องเข้าใจหลักการของโครงการ หน้าที่และขั้นตอนการดำเนินงาน การประสานงาน การรายงานผล ฯลฯ ด้วยเช่นกัน จึงทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังจัดฝึกอบรมนักเรียน แม่บ้าน เพื่อเผยแพร่ความรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรสัตว์น้ำให้เกิดผลตอบแทนสูงสุด

4.2 วัตถุประสงค์

- จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโครงการ
  - อบรมคณะทำงานและเจ้าหน้าที่
  - การฝึกอบรมและการรวมกลุ่มของสมาชิกในกิจกรรมต่าง ๆ
1. กิจกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ทำการรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อดำเนินการตามโครงการ หมู่บ้านละประมาณ 20 คน เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
  2. กิจกรรมการจัดการประมงชายฝั่ง ทำการรวมกลุ่มและจัดฝึกอบรมชาวประมงเพื่อดำเนินการตามโครงการหมู่บ้านละประมาณ 30 คน กลุ่มผู้นำชาวประมงหมู่บ้านละ 15 คน
  3. กิจกรรมการแปรรูปสัตว์น้ำ จัดการรวมกลุ่มฝึกอบรมและสาธิตแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อการโภชนาการและบริโภค หมู่บ้านละ 30 คน การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อการจำหน่าย หมู่บ้านละ 20 คน
  4. การให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์สัตว์น้ำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เครื่องมือทำการประมง การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อการโภชนาการ แก่ นักเรียน หมู่บ้านละ 60 คน

4.3 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. คัดเลือกกลุ่มของสมาชิกตามขั้นตอนการดำเนินการของกิจกรรมต่าง ๆ
2. การฝึกอบรมสาธิตหรือการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ตามหลักสูตรของแต่ละกิจกรรม
3. ติดตามและประเมินผล

4.4 หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่

การจัดรวมกลุ่มและจัดฝึกอบรมให้แก่สมาชิกในกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องทำในหมู่บ้านเดียวกันกับการดำเนินตามกิจกรรมนั้น ๆ

4.5 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย

2. ประชาชนและนักเรียนเข้าใจการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำ
3. เพื่อลดต้นทุนในการประกอบอาชีพประมง
4. สามารถรู้จักการเพิ่มมูลค่าของสัตว์น้ำ
5. เตรียมชุมชนในหมู่บ้านประมงเพื่อให้ชาวประมงมีคุณภาพในอนาคต
6. ภาคเอกชนจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ประวัติการศึกษา

ชื่อ นายเทพกร ณ สงขลา
วัน เดือน ปี เกิด 30 กรกฎาคม 2513
ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2532 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2536

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Chiang Mai University